

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

7 avril 2011

PROPOSITION DE LOI

**relative à la rémunération des membres
de la Famille royale**

(déposée par M. Theo Francken et consorts)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

7 april 2011

WETSVOORSTEL

**wat de bezoldiging van de leden
van de koninklijke familie betreft**

(ingediend door de heer Theo Francken c.s.)

RÉSUMÉ

Les auteurs relèvent le manque de transparence de la dotation de la Liste civile, ainsi que des dotations accordées aux membres de la Famille royale.

Ils proposent dès lors une réglementation claire en ce qui concerne la rémunération des membres de la Famille royale.

SAMENVATTING

De indieners menen dat de dotatie van de Civiële Lijst en de dotaties aan de leden van de koninklijke familie onvoldoende transparant zijn.

Daarom stellen zij een duidelijke regeling voor wat de bezoldiging van de leden van de koninklijke familie betreft.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie	
PS	:	Parti Socialiste	
MR	:	Mouvement Réformateur	
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams	
sp.a	:	socialistische partij anders	
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen	
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten	
VB	:	Vlaams Belang	
cdH	:	centre démocrate Humaniste	
LDD	:	Lijst Dedecker	
INDEP-ONAFH	:	Indépendant - Onafhankelijk	

<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>		<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i>	
DOC 53 0000/000:	Document parlementaire de la 53 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 53 0000/000:	Parlementair document van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Questions et Réponses écrites	QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN:	Séance plénière	PLEN:	Plenum
COM:	Réunion de commission	COM:	Commissievergadering
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>		<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	
<i>Commandes:</i>		<i>Bestellingen:</i>	
Place de la Nation 2		Natieplein 2	
1008 Bruxelles		1008 Brussel	
Tél.: 02/ 549 81 60		Tel.: 02/ 549 81 60	
Fax: 02/549 82 74		Fax: 02/549 82 74	
www.lachambre.be		www.dekamer.be	
e-mail: publications@lachambre.be		e-mail: publicaties@dekamer.be	

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition reprend, en l'adaptant, le texte d'une proposition déposée antérieurement (*Doc. Parl. Chambre 2008-09, n° 52 1536/001*).

La réglementation actuelle applicable à la Liste civile et aux dotations accordées aux membres de la Famille royale manque sur certains points de transparence et de cohérence. En ce qui concerne les dotations personnelles, outre celles accordées à la reine Fabiola et au prince Philippe, on relèvera celles attribuées à la princesse Astrid et au prince Laurent par les lois des 7 mai 2000 et 13 novembre 2001, et ce, moins sur la base d'une logique constitutionnelle — il était déjà clair, à cette époque, qu'aucun des deux ne serait jamais appelé à régner — que dans un souci d'égalité entre les enfants de l'actuel chef de l'État, Albert II, qui était déjà notre souverain à l'époque. Ces dotations ne sont donc nullement justifiées par la fonction officielle de représentation de la Monarchie, mais bien — et exclusivement — par la situation privée de la Famille royale. Or, dans l'exposé des motifs de la loi du 16 novembre 1993¹ fixant la Liste Civile, "l'apport croissant de la Princesse et des Princes royaux" avait déjà été invoqué pour augmenter considérablement la dotation du roi Albert².

La présente proposition de loi vise à remédier à ce manque de transparence, d'une part, en identifiant clairement les membre de la Famille royale chargés d'une mission de représentation et, d'autre part, en rendant le financement de la fonction de représentation royale transparent, par l'établissement d'une distinction entre l'indemnisation des frais de fonctionnement et les indemnités personnelles des membres de la Famille royale chargés d'une mission de représentation officielle. Cette indemnité personnelle constitue manifestement une rémunération, qui est, en tant que telle, également soumise à l'impôt.

La Liste civile, qui constitue par essence un moyen pour le Parlement de contrôler les dépenses du chef de l'État, s'avère aujourd'hui par trop vidée de sa substance.

1. Les dotations

La Liste civile ayant pour fonction, selon l'exposé des motifs du projet de loi fixant la Liste civile pour la durée du règne du roi Albert II, de permettre au Roi d'exercer

¹ *Doc. Parl. Chambre 1992-93, n° 1155/1.*

² De 226 800 000 francs belges (prix de 1994) à 244 000 000 francs belges (prix de 1994).

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit voorstel neemt, in aangepaste vorm, de tekst over van een eerder ingediend voorstel (*Parl. St. Kamer 2008-09, nr. 52K1536/001*).

De huidige regeling inzake de Civiele Lijst en de dotaties aan de leden van de koninklijke familie is op een aantal punten ondoorzichtig en inconsequent. Wat de persoonlijke dotaties betreft, zijn er naast de dotatie voor koningin Fabiola en prins Laurent met de wet van 7 mei 2000 en de wet van 13 november 2001 ook dotaties toegekend aan prinses Astrid en prins Filip, niet zozeer op basis van een staatsrechtelijke logica — het was toen al duidelijk dat beiden nooit in aanmerking zouden komen voor de troon — als wel vanuit een argument van gelijkheid onder de kinderen van het huidige en toenmalige staatshoofd Albert II, wat geen uitstaans heeft met de officiële vertegenwoordigende functie van de monarchie maar enkel betrekking heeft op de privé situatie van de koninklijke familie. Dit terwijl in de memorie van toelichting bij de wet van 16 november 1993¹ houdende vaststelling van de Civiele Lijst "de toenemende inbreng van de Koninklijke Prinses en Prinsen" reeds als argument werd gebruikt om de dotatie aan koning Albert aanzienlijk te verhogen².

Wij willen aan deze ontransparante situatie verhelpen door enerzijds de leden van de Koninklijke familie met een vertegenwoordigende taak duidelijk aan te wijzen en anderzijds de financiering van de Koninklijke representatieve functie transparant te maken, door een onderscheid in te stellen tussen de vergoeding van de werkingskosten en de persoonlijke vergoedingen van de leden van de koninklijke familie met een officiële vertegenwoordigende functie. Deze persoonlijke vergoeding is dan ook duidelijk een bezoldiging, die als zodanig ook aan belastingen onderhevig is.

Ook de Civiele Lijst, die in essentie een manier van parlementaire controle op de uitgaven van het staatshoofd is, blijkt in de huidige gang van zaken al te zeer te worden uitgehold.

1. De dotaties

Gezien de functie van de Civiele Lijst in de memorie van toelichting bij het wetsontwerp houdende vaststelling van de Civiele Lijst voor de duur van de regering van

¹ *Parl. St. Kamer 1992-93, nr. 1155/1.*

² Van 226 800 000 Belgische frank in prijzen van 1994 naar 244 000 000 Belgische frank in prijzen van 1994.

ses tâches constitutionnelles, et, étant donné que la Constitution ne prévoit aucune tâche constitutionnelle semblable pour la Reine, le successeur au trône, ni les enfants du Roi, les dotations versées à la reine Fabiola, au prince Philippe, à la princesse Astrid et au prince Laurent, ces deux derniers étant respectivement sixième et douzième dans l'ordre de succession au trône, ne sont pas conformes à l'esprit de la Constitution, bien que celle-ci n'interdise pas ces dotations supplémentaires. Ici également, une plus grande clarté s'impose.

Nous prévoyons dès lors des règles claires attribuant un rôle officiel à un nombre restreint de membres de la Famille royale en tant que représentants de l'État belge. Pour remplir ce rôle de représentation, les intéressés percevraient une rémunération sous la forme d'une dotation publique correspondant à la rémunération de Premier ministre (chef de l'État) et d'un ministre dans le gouvernement fédéral.

Concrètement, cette disposition concerne:

- 1) le chef de l'État;
- 2) la veuve ou le veuf du chef de l'État;
- 3) le successeur au trône (h/f) à partir de 18 ans.

Ces rémunérations sont qualifiées de revenus professionnels conformément à l'article 23, § 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 et sont donc imposables³. Elles donnent également lieu au versement de cotisations sociales. Pour le chef de l'État, l'indemnité personnelle correspond à la rémunération brute de Premier ministre, tandis que celle du successeur au trône correspond à la rémunération brute d'un ministre ordinaire. À l'exception du successeur au trône, les enfants du chef de l'État ne perçoivent pas de dotation.

Un héritier présomptif de la couronne âgé de plus de dix-huit ans et qui, à la suite d'une nouvelle naissance, perd son titre d'héritier de la couronne, n'aura plus droit, en vertu de la présente proposition de loi, à une indemnité puisque lui non plus ne sera plus investi d'une fonction de représentation officielle.

Le droit à la pension de l'ancien chef de l'État représente 60 % de son indemnité personnelle. Cette pension aussi est soumise à toutes les charges ordinaires.

³ Voir également l'article 3 du Code des impôts sur les revenus 1992: Sont assujettis à l'impôt des personnes physiques les habitants du Royaume.

koning Albert II wordt omschreven als het aan de Koning toelaten van het vervullen van grondwettelijke taken, en aangezien de Grondwet geen dergelijke grondwettelijke taken voorziet voor de Koningin, de troonsopvolger en de kinderen van de Koning, stroken de dotaties aan koningin Fabiola, prins Filip, prinses Astrid en prins Laurent, waarvan de laatste twee respectievelijk zesde en twaalfde in lijn voor de troonsopvolging zijn, in se niet met de geest van de Grondwet, hoewel de Grondwet deze bijkomende dotaties niet verbiedt. Ook hier is nood aan meer duidelijkheid.

Wij zorgen daarom voor een duidelijke regeling waarbij aan een beperkt aantal leden van de koninklijke familie een officiële rol als vertegenwoordiger van de Belgische Staat wordt toegekend. Voor het uitoefenen van deze vertegenwoordigende rol ontvangen deze personen een bezoldiging in de vorm van een overheidsdotatie, die overeenstemt met het loon van respectievelijk de eerste minister (staatshoofd) en een minister in de federale regering.

Concreet betreft het:

- 1) het Staatshoofd;
- 2) de weduwe of weduenaar van het Staatshoofd;
- 3) de troonopvolger (m/v), vanaf de leeftijd van achttien jaar.

Deze bezoldigingen worden gekwalificeerd als beroepsinkomsten overeenkomstig artikel 23, § 1, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en zijn dus belastbaar³. Ook sociale bijdragen zijn hierop verschuldigd. De persoonlijke vergoeding voor het staatshoofd stemt overeen met het brutoloon van de eerste minister, deze van de troonopvolger met het brutoloon van een gewone minister. Met uitzondering van de troonopvolger genieten de kinderen van het staatshoofd geen dotatie.

Een troonopvolger die ouder is dan achttien jaar en door een nieuwe geboorte de positie van troonopvolger verliest, zal volgens dit wetsvoorstel geen aanspraak meer maken op een vergoeding gezien hij ook niet langer de officiële vertegenwoordigende functie bekleedt.

Het pensioenrecht van het voormalig staatshoofd bedraagt zestig procent van de persoonlijke vergoeding. Ook op dit pensioen zijn alle gebruikelijke lasten van toepassing.

³ Zie ook artikel 3 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992: de rijksinwoners zijn onderworpen aan de personenbelasting.

Tout comme les traitements des fonctionnaires et les prestations sociales, ces indemnités sont liées à l'indice pivot sur la base de l'indice santé. Nous comparons les dotations actuelles avec les nouvelles indemnités proposées:

Net als de ambtenarenlonen en de sociale uitkeringen worden deze vergoedingen gekoppeld aan de spilindex op basis van de gezondheidsindex. We vergelijken de huidige dotaties met de nieuw voorgestelde vergoedingen:

En milliers d'euros - <i>In duizend euro</i>	Dotation - <i>Dotatie</i> 2010	Nouvelle indemnité - <i>Nieuwe vergoeding</i>
roi Albert II - <i>koning Albert II</i>	??*	220
prince Philippe, héritier présomptif de la couronne - <i>Troonopvolger, prins Filip</i>	936	215
reine Fabiola - <i>koningin Fabiola</i>	1 462	129
princesse Astrid - <i>prinses Astrid</i>	324	0
prince Laurent - <i>prins Laurent</i>	312	0

*Ce chiffre est contenu dans l'actuelle Liste civile

*Cijfer zit vevat in de actuele Civiele Lijst

En vertu de cette nouvelle réglementation, c'est surtout la reine Fabiola qui perd une part importante des moyens financiers dont elle dispose actuellement, mais pour justifier ce montant très élevé, le ministre des Finances avait déclaré autrefois que la reine Fabiola "avait développé un secrétariat dont le rayonnement est suffisamment connu". Notre société ayant entièrement opté pour un système social fondé sur un droit social fondamental à la sécurité sociale au détriment de l'ancien système paternaliste dans lequel les plus démunis dépendent du bon vouloir des bien nantis, un démantèlement progressif de ce secrétariat paraît justifié.

Vooral koningin Fabiola verliest met deze nieuwe regeling een aanzienlijk deel van de middelen die ze thans ter beschikking heeft, maar als reden voor dit zeer hoge bedrag gaf de minister van Begroting eertijds dat koningin Fabiola "een secretariaat had uitgebouwd waarvan de uitstraling genoegzaam bekend is". Vanuit het gegeven dat onze maatschappij voluit heeft gekozen voor een sociaal stelsel dat is gebouwd op een fundamenteel maatschappelijk recht op sociale zekerheid ten nadele van het vroegere paternalistische stelsel waarbij behoeftigen afhankelijk zijn van de goedwil van welgestelden, lijkt een graduele afbouw van dit secretariaat gerechtvaardigd.

2. Une estimation de la Liste civile

La Liste civile est allouée au Roi pour couvrir les frais liés à l'exercice de sa fonction. L'exposé des motifs de la loi du 16 novembre 1993 définit l'objectif de la Liste civile de la manière suivante:

"La liste civile doit permettre au Roi d'engager toutes les dépenses inhérentes à l'exercice de la fonction royale en toute indépendance. Pour les dépenses de personnel, il s'agit en grande partie de salaires, d'allocations, d'indemnités et de cotisations de sécurité sociale. Quant aux frais de fonctionnement, ce sont notamment des frais d'administration, de chauffage et d'entretien des habitations royales et du mobilier, ceux

2. Een begroting van de Civiele Lijst

De Civiele Lijst wordt de Koning toegewezen om de kosten van de uitoefening van zijn ambt te dekken. De memorie van toelichting van de wet van 16 november 1993 omschrijft de bedoeling van de Civiele Lijst als volgt:

"In wezen dient de Civiele Lijst om de Vorst in staat te stellen alle kosten, inherent aan de uitoefening van de Koninklijke functie, in volle onafhankelijkheid te kunnen beslissen. Voor personeelsuitgaven betreft het hoofdzakelijk de lonen, toelagen, vergoedingen en bijdragen voor de sociale zekerheid. De werkingskosten dekken ondermeer de uitgaven voor de administratie, kosten voor verwarming en onderhoud van de Koninklijke

du parc automobile, ainsi que les frais de voyage et de représentation du Roi et de la Reine.”

La dotation de la Liste civile tend donc à établir un équilibre entre l'indépendance et l'irresponsabilité du Chef de l'État, d'une part, et la maîtrise des dépenses des deniers publics liées à l'exercice de la fonction royale, d'autre part. À l'heure actuelle, la technique de la Liste civile est cependant largement vidée de sa substance par l'imputation tant de dépenses privées de membres de la famille royale que de dépenses faites dans le cadre de l'exercice de la fonction royale aux budgets départementaux des différents services publics, alors qu'il ressort de la citation susmentionnée que telle n'a jamais été l'intention du législateur.

En 2010, le budget de la Liste civile s'élève à 10,673 millions d'euros. Par ailleurs, le Roi utilise cependant divers services publics sans que les dépenses correspondantes soient imputées à la Liste civile. Le professeur Herman Matthijs évalue ces coûts masqués de la Maison royale à 17,5 millions d'euros. Nous les évaluons personnellement plutôt à 16,8 millions d'euros⁴.

Le tableau ci-dessous en donne un aperçu.

woonsten en het meubilair, de kosten voor het voertuigenpark, evenals de reiskosten en de representatieve verplichtingen van de Koning en Koningin.”

De dotatie van de Civiele Lijst beoogt aldus een evenwicht te vinden tussen enerzijds de onafhankelijkheid en onverantwoordelijkheid van het staatshoofd en anderzijds de beheersbaarheid van de besteding van openbare middelen verbonden met de uitoefening van de koninklijke functie. De techniek van de Civiele lijst wordt vandaag evenwel sterk uitgehold door zowel private uitgaven van leden van de koninklijke familie als uitgaven naar aanleiding van de uitoefening van de koninklijke functie aan te rekenen op de departementale begrotingen van de verschillende overheidsdiensten, wat blijkens bovenvermeld citaat nooit de bedoeling van de wetgever is geweest.

De begroting van de Civiele Lijst bedraagt in 2010 10,673 miljoen euro. De Koning maakt daarnaast echter ook gebruik van allerlei overheidsdiensten, die niet worden aangerekend op de Civiele Lijst. Professor Herman Matthijs raamt deze verborgen kosten van het koningshuis eerder op 17,5 miljoen euro. Zelf raamden we deze op 16,8 miljoen euro⁴.

Onderstaande tabel geeft een overzicht.

Usage de deniers publics hors dotation par la Famille royale en 2010 - Gebruik van overheidsmiddelen buiten dotatie door de koninklijke familie in 2010	
SPF Intérieur (protection palais et escortes) - FOD Binnenlandse Zaken (beveiliging paleis en escortes)	14 560 000
Ministère de la Défense - Ministerie van Defensie	
Membres de personnel à la disposition du Roi - Personeelsleden ter beschikking van de Koning	1 850 000
Vols militaires de la famille royale - Militaire vluchten door de koninklijke familie	158 488
Militaires à bord du yacht royal - Militairen aan boord koninklijk jacht	1 913
SPF Politique scientifique - POD wetenschapsbeleid	
Entretien, électricité, personnel, ... pendant les mois d'ouverture du palais - Poetsen, electriciteit, personeel, ... tijdens open maanden paleis	211 108
Cadeaux d'affaires à l'étranger - Relatiegeschenken in het buitenland	23 487
	16 804 996

L'autorisation parlementaire fondamentale concernant les dépenses que la maison royale est autorisée à faire ne va toutefois pas au-delà de la dotation proprement dite de la Liste civile, et ce, "pour la durée de chaque règne" conformément à l'article 89 de la

⁴ Voir J. Jambon, *De kosten van het Koningshuis*, 27 mars 2008 et les récentes questions parlementaires de Theo Francken.

Nochtans reikt de fundamentele parlementaire toestemming voor de onkosten die het Koningshuis is toegelaten te maken niet verder dan de eigenlijke dotatie van de Civiele Lijst en dit conform artikel 89 van de Grondwet "voor de duur van de regering van elke

⁴ Zie J. Jambon, *de kosten van het Koningshuis*, 27 maart 2008 en recente parlementaire vragen Theo Francken.

Constitution. Selon l'exposé des motifs du projet de loi de 1993 fixant la dotation pour le règne du roi Albert II, la Liste civile "reprend l'entièreté des moyens que la Nation met à la disposition du chef de l'État afin de lui permettre d'exercer la fonction royale en toute indépendance morale et matérielle, aussi bien à l'intérieur qu'à l'extérieur du pays."

Nous souhaitons dès lors rétablir la maîtrise des moyens publics dépensés dans le cadre de la technique de la dotation, en imputant toutes les dépenses faites par les représentants officiels de l'État belge parmi les membres de la famille royale dans l'exercice de cette fonction de représentation sur la dotation de la Liste civile prévue à cet effet. Le budget de la Liste civile couvre donc désormais tous ces frais de fonctionnement et de représentation.

Nous proposons donc de limiter la Liste civile au montant anciennement fixé par le Parlement et indexé annuellement, qui est de 10,673 millions d'euros en 2010, mais, comme mentionné précédemment, en ajoutant au système de dotation une indemnité personnelle distincte pour le Souverain.

3. Transparence

Nous constatons que les conceptions en matière de séparation des pouvoirs et de contrôle démocratique ont considérablement évolué⁵ au cours des dernières décennies et qu'une interprétation plus souple et plus pragmatique de la séparation des pouvoirs, ainsi qu'une publicité croissante des dépenses de la famille royale appellent une plus grande transparence concernant l'argent du contribuable consacré à la monarchie.

C'est la raison pour laquelle nous proposons, comme c'est actuellement le cas pour les services publics fédéraux, d'insérer une justification des dépenses attendues de la Liste civile dans la justification du Budget des dépenses. L'intendant de la Liste civile est responsable de l'établissement de cette justification. Cette mesure permet d'accroître le contrôle démocratique des dépenses de la famille royale financées avec des moyens publics et permet aux Chambres législatives de disposer d'un point de référence afin de budgéter d'une manière fondée les moyens nécessaires pour établir les Listes civiles futures.

⁵ Voir par exemple l'évolution de la responsabilité du pouvoir exécutif et du pouvoir législatif dans Mast A., Dujardin J., Van Damme M. et Vande Lanotte J., *Overzicht van het Belgisch administratief recht*, Wolters Kluwer Belgium, 2006.

koning". Volgens de memorie van toelichting van het wetsontwerp uit 1993 dat de dotatie voor de regering van koning Albert II vaststelde, betreft de Civiele Lijst immers "het geheel der middelen die de Natie ter beschikking stelt van het Staatshoofd om Hem toe te laten in volledige morele en materiële onafhankelijkheid gestalte te geven aan de Koninklijke functie, zowel in binnen- als in buitenland."

Daarom willen wij de beheersbaarheid van de besteding van openbare middelen die de dotatietechniek als bedoeling heeft herstellen, door alle uitgaven gemaakt door de officiële vertegenwoordigers van de Belgische Staat onder de leden van de koninklijke familie naar aanleiding van het uitoefenen van deze vertegenwoordigende functie aan te rekenen op de daartoe voorziene dotatie van de Civiele Lijst. De begroting van de Civiele Lijst staat dus voortaan in voor alle dergelijke werk- en representatiekosten.

We stellen dus voor de Civiele Lijst te beperken tot het eertijds door het Parlement vastgestelde en jaarlijks geïndexeerde bedrag van 10,673 miljoen in 2010, maar voegen zoals vermeld een aparte persoonlijke vergoeding voor de vorst toe aan het dotatiesysteem.

3. Transparantie

We stellen vast dat de opvattingen inzake scheiding der machten en inzake democratische controle de laatste decennia sterk zijn geëvolueerd⁵ en dat een soepelere en meer pragmatische interpretatie van de scheiding der machten en een toenemende openbaarheid ten opzichte van de uitgaven van het koningshuis een grotere transparantie inzake de aan het koningshuis bestede belastingsgelden wenselijk maakt.

Daarom stellen we voor om, zoals thans geldt voor de federale overheidsdiensten, een verantwoording van de verwachte uitgaven van de Civiele Lijst op te nemen in de verantwoording bij de Uitgavenbegroting. De intendant van de Civiele Lijst is verantwoordelijk voor de opmaak van deze verantwoording. Op deze manier verhoogt de democratische controle op de met publieke middelen gefinancierde uitgaven van het koningshuis en krijgen de Wetgevende Kamers ook een referentiepunt om de noodzakelijke middelen voor de vaststelling van de toekomstige Civiele Lijsten op een gefundeerde manier te begroten.

⁵ Zie bijvoorbeeld de evolutie van de aansprakelijkheid van de uitvoerende en wetgevende macht in Mast A., Dujardin J., Van Damme M. en Vande Lanotte J., *Overzicht van het Belgische administratief recht*, Wolters Kluwer Belgium, 2006.

4. Un logement de fonction

Tant le chef de l'État, le successeur au trône, l'ancien chef de l'État que la veuve ou le veuf de l'ancien chef de l'État ont droit à un logement de fonction. Les frais liés à son utilisation sont à charge de la Liste civile.

5. La Donation royale

Tous les membres de la famille royale conservent la jouissance des biens de la Donation royale. La comptabilité des entreprises est imposée à la Donation royale, un rapport annuel détaillé est publié. La restriction imposée à la vente de biens immeubles appartenant à la Donation royale reste toutefois de mise. Désormais, toute vente se fera uniquement avec l'approbation du Conseil des ministres.

6. Incompatibilités

Les membres de la famille royale qui perçoivent une dotation personnelle ne peuvent combiner celle-ci avec d'autres activités professionnelles, qu'elles soient rémunérées ou non, à l'exception d'activités dans le cadre d'organisations caritatives. (La qualité de sénateur de plein droit qui découle de l'article 72 de la Constitution devrait dès lors être également supprimée à terme).

7. Dispositions transitoires

Ces dispositions entrent en vigueur le 1er janvier 2012. Pour permettre aux intéressés de s'adapter à ces nouvelles règles, les dotations accordées à la reine Fabiola, au prince Philippe, à la princesse Astrid et au prince Laurent ne sont ramenées que progressivement à l'indemnité que nous proposons. Chaque année, un cinquième de la différence existant entre la dotation qu'ils perçoivent dans le système actuel et celle qu'ils percevront dans le nouveau système est déduit de leur dotation actuelle, à compter de 2012. Le Roi perçoit toutefois son indemnité personnelle dès maintenant et pour la valeur totale.

4. Een ambtswoning

Zowel het Staatshoofd, de troonsopvolger, het voormalig Staatshoofd als de weduwe of weduwnaar van het voormalig Staatshoofd hebben recht op een ambtswoning. De aan het gebruik van deze woning verbonden kosten vallen ten laste van de Civiele Lijst.

5. De Koninklijke Schenking

Het genot van de goederen van de Koninklijke Schenking blijft voor de hele koninklijke familie. De vennootschapsboekhouding wordt aan de Koninklijke Schenking opgelegd, een uitgebreid jaarverslag wordt bekendgemaakt. De beperking om onroerende goederen behorende tot de Koninklijke Schenking te verkopen, blijft evenwel van toepassing. Een verkoop kan voortaan enkel gebeuren met de goedkeuring van de Ministerraad.

6. Onverenigbaarheden

De leden van het koningshuis die een persoonlijke dotatie ontvangen, kunnen deze niet combineren met andere beroepswerkzaamheden, al dan niet bezoldigd, met uitzondering van onbezoldigde activiteiten in liefdadigheidsorganisaties. (Het senatorschap van rechtswege, dat volgt uit artikel 72 van de Grondwet, zou op termijn dan ook moeten worden afgeschaft).

7. Overgangsbepalingen

Deze bepalingen treden in werking op 1 januari 2012. Om de betrokkenen uitgebreid de kans te geven om zich te schikken naar deze nieuwe regeling worden de dotaties van koningin Fabiola, prins Filip, prinses Astrid en prins Laurent slechts geleidelijk verminderd tot de vergoeding die wij voorstellen. Ieder jaar wordt een vijfde van het huidige verschil tussen de dotatie die zij ontvangen in het huidige systeem en de dotatie die zij zullen ontvangen in het nieuwe systeem, van hun huidige dotatie in mindering gebracht, te beginnen in 2012. De Koning ontvangt echter zijn persoonlijke vergoeding met onmiddellijke ingang en voor de volledige waarde.

Le tableau ci-dessous illustre ce mécanisme:

Onderstaande tabel illustreert dit mechanisme:

En milliers d'euros - <i>In duizend euro</i>	Dotation actuelle - <i>Huidige dotatie</i>	Nouvelle indemnité - <i>Nieuwe vergoeding</i>	Diff. 1/5 - <i>1/5e verschil</i>	2012	2013	2014	2015	2016
roi Albert II <i>koning Albert II</i>	???*	220	/	220	220	220	220	220
prince Philippe - <i>prins Philippe</i>	936	215	144	792	648	503	359	215
reine Fabiola - <i>koningin Fabiola</i>	1 462	129	267	1 195	929	662	396	129
princesse Astrid - <i>prinses Astrid</i>	324	0	65	259	194	130	65	0
prince Laurent - <i>prins Laurent</i>	312	0	62	250	187	125	62	0

* Est compris dans la Liste civile actuelle

S'il y a changement à la tête de l'État avant l'expiration de ce délai, la nouvelle réglementation entrera immédiatement en vigueur pour toutes les dotations concernées au cours de l'année de la prestation de serment du nouveau Roi.

*Zit vervat in de huidige Civiele lijst

Mocht voor het aflopen van deze termijn de troons-overdracht plaatsvinden, dan wordt de nieuwe regeling onmiddellijk van kracht voor alle betrokken dotaties, in het jaar van de eedaflegging van de nieuwe Koning.

Theo FRANCKEN (N-VA)
 Jan JAMBON (N-VA)
 Jan VAN ESBROECK (N-VA)
 Peter LUYKX (N-VA)
 Kristien VAN VAERENBERGH (N-VA)
 Daphné DUMERY (N-VA)
 Steven VANDEPUT (N-VA)
 Bert MAERTENS (N-VA)
 Ben WEYTS (N-VA)
 Nadia SMINATE (N-VA)

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Parmi les membres de la Famille royale, seuls le chef de l'État, l'ancien chef de l'État, la veuve ou le veuf de l'ancien chef de l'État et le successeur au trône à partir de l'âge de dix-huit ans jouent un rôle officiel de représentation de l'État belge.

Le successeur au trône est l'héritier escompté des pouvoirs constitutionnels du Roi, visés l'article 85 de la Constitution.

Art. 3

Le budget de la Liste civile sert à couvrir tous les frais exposés par les membres de la famille royale visés à l'article 2, alinéa 1er, dans l'exercice de leur fonction de représentation. Les dépassements de ce budget sont imputés sur le budget de la Liste civile de l'année budgétaire suivante. Les montants non utilisés sont reversés au Trésor à la fin de l'année budgétaire.

Le budget de la liste civile s'élève à 10 673 000 euros en 2010 et est chaque fois adapté à l'indice santé du deuxième mois suivant le mois au cours duquel l'indice-pivot est franchi.

Les dépenses faites par ces membres en dehors du cadre de leur fonction de représentation ne sont en aucun cas supportées par la Liste civile.

Les dépenses faites par ces membres dans le cadre de leur fonction de représentation et qui ont été payées au moyen de fonds publics autres que ceux prévus au budget de la Liste civile, sont imputées sur la Liste civile.

Art. 4

Le chef de l'État, l'ancien chef de l'État, la veuve ou le veuf de l'ancien chef de l'État et l'héritier présomptif de la couronne à partir de l'âge de dix-huit ans ont droit à une indemnité pour leur fonction de représentation

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Onder de leden van de koninklijke familie hebben enkel het Staatshoofd, het voormalige Staatshoofd, de weduwe of weduwnaar van het voormalige Staatshoofd en de troonopvolger vanaf de leeftijd van achttien jaar een officiële rol van vertegenwoordiging van de Belgische Staat.

De troonopvolger is de verwachte erfgenaam van de grondwettelijke macht van de Koning bedoeld in artikel 85 van de Grondwet.

Art. 3

De begroting van de Civiele Lijst dient ter dekking van alle kosten die de leden van de koninklijke familie bedoeld in artikel 2, eerste lid, maken bij de uitoefening van hun vertegenwoordigende functie. Overschrijdingen van dit budget worden aangerekend op de begroting van de Civiele Lijst van het volgende begrotingsjaar. De niet aangesproken bedragen worden op het einde van het begrotingsjaar teruggestort in de schatkist.

De begroting van de Civiele Lijst bedraagt in 2010 10 673 000 euro en wordt telkens aangepast aan de gezondheidsindex van de tweede maand na de maand waarin de spilindex wordt overschreden.

Uitgaven door deze leden die niet in het kader van hun vertegenwoordigende functie zijn gemaakt, komen in geen geval ten laste van de Civiele Lijst.

De uitgaven van deze leden gemaakt in het kader van hun vertegenwoordigende functie die werden betaald met publieke middelen andere dan deze voorzien in de begroting van de Civiele Lijst, worden doorgerekend aan de Civiele Lijst.

Art. 4

Het Staatshoofd, het voormalig Staatshoofd, de weduwe of weduwnaar van het voormalig Staatshoofd en de vermoedelijke troonopvolger vanaf de leeftijd van achttien jaar hebben recht op een vergoeding voor hun

officielle de la Belgique. Un héritier de la couronne qui a plus de dix-huit ans et qui, à la suite d'une nouvelle naissance, perd son statut d'héritier de la couronne n'a plus droit à une indemnité.

L'indemnité annuelle du chef de l'État est égale à l'indemnité annuelle du premier ministre. L'indemnité annuelle de l'héritier présomptif de la couronne est égale à l'indemnité d'un ministre du gouvernement fédéral. La pension de retraite de l'ancien chef de l'État s'élève à 60 % de sa dernière indemnité en tant que chef de l'État en fonction. La pension de retraite de la veuve ou du veuf de l'ancien chef de l'État est égale à 60 % de l'indemnité d'un ministre du gouvernement fédéral pendant la dernière année où le chef de l'État était en fonction. Ces indemnités sont liées à l'indice pivot sur la base de l'indice santé.

Conformément à l'article 23, § 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992, toutes ces indemnités sont qualifiées de revenus professionnels et sont imposables en tant que tels. Elles sont soumises aux cotisations sociales habituelles.

À l'exception de l'héritier de la couronne, les enfants du chef de l'État ne bénéficient d'aucune dotation.

Art. 5

Tant le chef de l'État, le successeur au trône, l'ancien chef de l'État que la veuve ou le veuf de l'ancien chef de l'État ont droit à un logement de fonction mis à leur disposition par l'État belge. La taille et le coût de ce logement de fonction sont proportionnels à l'ampleur de la fonction de représentation. Les frais liés à l'utilisation dudit logement sont à charge de la Liste civile.

Art. 6

Tous les membres de la Famille royale ont la jouissance des biens de la Donation royale. Celle-ci couvre ses dépenses avec ses revenus. Elle n'a droit à aucune intervention de fonds publics. Elle peut seulement procéder à la vente d'immeubles moyennant l'assentiment unanime du Conseil des ministres. La Donation royale tient une comptabilité d'entreprises, avec toutes les obligations qui en découlent.

officiële vertegenwoordigende functie van België. Een troonopvolger die ouder is dan achttien jaar en door een nieuwe geboorte de positie van troonopvolger verliest, maakt geen aanspraak meer op een vergoeding.

De jaarlijkse vergoeding van het Staatshoofd wordt gelijk gesteld aan de jaarlijkse vergoeding van de eerste minister. De jaarlijkse vergoeding van de vermoedelijke troonopvolger wordt gelijk gesteld aan de vergoeding van een minister in de federale regering. Het rustpensioen van het voormalig Staatshoofd bedraagt zestig procent van de laatste bezoldiging als Staatshoofd in functie. Het rustpensioen van de weduwe of weduenaar van het voormalig Staatshoofd bedraagt zestig procent van de vergoeding van een minister in de federale regering in het laatste jaar dat het voormalig Staatshoofd in functie was. Deze vergoedingen zijn gekoppeld aan de spilindex op basis van de gezondheidsindex.

Overeenkomstig artikel 23, § 1, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 worden al deze vergoedingen als beroepsinkomsten gekwalificeerd en zijn zij als zodanig belastbaar. De gebruikelijke sociale bijdragen zijn hierop verschuldigd.

Met uitzondering van de troonopvolger genieten de kinderen van het Staatshoofd geen dotatie.

Art. 5

Zowel het Staatshoofd, de troonsopvolger, het voormalig Staatshoofd als de weduwe of weduenaar van het voormalig Staatshoofd hebben recht op een door de Belgische Staat ter beschikking gestelde ambtswoning. De omvang en de kostprijs van deze ambtswoning zijn evenredig met de omvang van de vertegenwoordigende functie. De aan het gebruik van deze woning verbonden kosten vallen ten laste van de Civiele Lijst.

Art. 6

De hele koninklijke familie heeft het genot van de goederen van de Koninklijke Schenking. De Koninklijke Schenking dekt met haar inkomsten haar uitgaven. Zij heeft geen recht op enige tussenkomst met openbare middelen. Zij kan enkel overgaan tot de verkoop van onroerende goederen met de unanieme instemming van de Ministerraad. De Koninklijke Schenking voert de vennootschapsboekhouding, met alle daaraan verbonden verplichtingen.

Art. 7

Les membres de la famille royale visés à l'article 4, alinéa 1er, ne peuvent combiner leur fonction de représentation avec d'autres activités professionnelles, qu'elles soient rémunérées ou non, à l'exception d'activités non rémunérées dans le cadre d'organisations caritatives.

Art. 8

L'article 13 des lois sur la comptabilité de l'État, coordonnées le 17 juillet 1991, dont le texte actuel formera le § 1er, est complété par un § 2 rédigé comme suit:

"§ 2. La justification du budget général des dépenses contient également un exposé relatif à l'affectation prévue des moyens financiers de la Liste civile jusqu'au niveau de l'allocation de base."

Art. 9

L'article 50 de la loi du 22 mai 2003 portant organisation du budget et de la comptabilité de l'État fédéral, dont le texte actuel formera le § 1er, est complété par un § 2 rédigé comme suit:

"§ 2. La justification du budget général des dépenses contient également un exposé relatif à l'affectation prévue des moyens financiers de la Liste civile jusqu'au niveau de l'allocation de base."

Art. 10

Sont abrogées:

1° la loi du 16 novembre 1993 fixant la Liste civile pour la durée du règne du Roi Albert II, l'attribution d'une dotation annuelle et viagère à Sa Majesté la Reine Fabiola et l'attribution d'une dotation annuelle à Son Altesse Royale le Prince Philippe;

2° la loi du 7 mai 2000 attribuant une dotation annuelle à Son Altesse Royale le Prince Philippe, une dotation annuelle à Son Altesse Royale la Princesse Astrid et une dotation annuelle à Son Altesse Royale le Prince Laurent.

Art. 7

De leden van de koninklijke familie bedoeld in artikel 4, eerste lid, kunnen hun vertegenwoordigende functie niet combineren met andere beroepswerkzaamheden, al dan niet bezoldigd, met uitzondering van onbezoldigde activiteiten in liefdadigheidsorganisaties.

Art. 8

Artikel 13 van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd op 17 juli 1991, waarvan de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, wordt aangevuld met een paragraaf 2, luidende:

"§ 2. De verantwoording van de algemene uitgavenbegroting bevat ook een uiteenzetting over de verwachte aanwending van de middelen van de Civiele Lijst tot op het niveau van de basisallocatie."

Art. 9

In artikel 50 van de wet van 22 mei 2003 houdende de organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale staat, waarvan de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, wordt een paragraaf 2 toegevoegd, luidende:

"§ 2. De verantwoording van de algemene uitgavenbegroting bevat ook een uiteenzetting over de verwachte aanwending van de middelen van de Civiele Lijst tot op het niveau van de basisallocatie."

Art. 10

Opgeheven worden:

1° de wet van 16 november 1993 houdende vaststelling van de Civiele Lijst voor de duur van de regering van Koning Albert II, tot toekenning van een jaarlijkse en levenslange dotatie aan Hare Majesteit Koningin Fabiola en van een jaarlijkse dotatie aan Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Filip;

2° de wet van 7 mei 2000 houdende toekenning van een jaarlijkse dotatie aan Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Filip, een jaarlijkse dotatie aan Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Astrid en een jaarlijkse dotatie aan Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Laurent.

Art. 11

La présente loi entre en vigueur le 1er janvier 2012.

Les dotations qui étaient accordées jusqu'au 31 décembre 2011 à la reine Fabiola, au prince Philippe, à la princesse Astrid et au prince Laurent sont diminuées, pendant cinq ans, d'un cinquième de la différence entre l'indemnité que les intéressés ont perçue en 2011 et l'indemnité qu'ils perçoivent en 2012 en vertu de la présente loi. Le Roi perçoit son indemnité personnelle avec effet immédiat et pour sa valeur totale.

À partir du 1er janvier 2012, ces indemnités sont entièrement considérées comme des revenus imposables.

Si un changement intervient à la tête de l'État pendant cette période, le régime définitif de la présente loi entre immédiatement en vigueur pour toutes les dotations concernées pour l'année de la prestation de serment du nouveau Roi.

1er avril 2011

Art. 11

Deze wet treedt in werking op 1 januari 2012.

De dotaties aan koningin Fabiola, prins Filip, prinses Astrid en prins Laurent die tot 31 december 2011 werden toegekend, worden gedurende vijf jaar verminderd met een vijfde van het verschil tussen de vergoeding die de betrokkenen ontvingen in 2011 en de vergoeding die ze krachtens deze wet ontvangen in 2012. De Koning ontvangt zijn persoonlijke vergoeding met onmiddellijke ingang en voor de volledige waarde.

Deze vergoedingen worden vanaf 1 januari 2012 volledig aanzien als belastbare inkomsten.

Indien er in deze periode een troonsoverdracht plaatsvindt, wordt de definitieve regeling van deze wet onmiddellijk van kracht voor alle betrokken dotaties voor het jaar van de eedaflegging van de nieuwe Koning.

1 april 2011

Theo FRANCKEN (N-VA)
Jan JAMBON (N-VA)
Jan VAN ESBROECK (N-VA)
Peter LUYKX (N-VA)
Kristien VAN VAERENBERGH (N-VA)
Daphné DUMERY (N-VA)
Steven VANDEPUT (N-VA)
Bert MAERTENS (N-VA)
Ben WEYTS (N-VA)
Nadia SMINATE (N-VA)